

Sociohistorijska radionica

DRUŠTVA I LJUDI 19. STOLJEĆA: HISTORIOGRAFSKE PRAKSE I IZAZOVI

Lokacija: Filozofski fakultet u Osijeku (Lorenza Jäger 9), mala vijećnica (39, I. kat) [\[plan zgrade fakulteta\]](#)

Termin: 9. 5. 2025. (petak), 10:00 – 14:00 sati

Voditelj radionice: Luka Pejić (lpejic@ffos.hr)

PROGRAM

10:00 – 10:15	Luka Pejić: uvodna riječ, otvaranje radionice
10:15 – 11:15	1. predavanje Franka Maslov: <i>Bludnost suprot naravi</i> : homoseksualnost u drugoj polovici 19. stoljeća Rad na odabranim izvorima
11:15 – 11:30 Stanka za kavu	
11:30 – 12:30	2. predavanje Veronika Završki: Školstvo i Prvi svjetski rat: mogućnosti i izazovi Rad na odabranim izvorima
12:30 – 12:45 Stanka za kavu	
12:45 – 13:45	3. predavanje Valentina Kezić: <i>Poduprite borbu našu za Vašu i našu pravednu stvar</i> : radničko novinstvo i radnički pokret u Banskoj Hrvatskoj krajem 19. stoljeća Rasprava
13:45 – 14:00	Luka Pejić: završna riječ, zatvaranje radionice

SAŽECI PREDAVANJA I PODACI O PREDAVAČICAMA

1. *Bludnost suprot naravi*: homoseksualnost u drugoj polovici 19. stoljeća

U okviru ovoga predavanja izlagačica će nastojati prikazati metodološki okvir svojeg dosadašnjeg istraživanja o homoseksualnoj društvenoj skupini u „dugom“ 19. stoljeću, s posebnim osvrtom na uočene promjene u pogledu promatranja homoseksualnosti na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, kada se homoseksualnost počela promatrati kroz prizmu medikalizacije. U tom smislu, pozornost će se usmjeriti prema trima ključnim čimbenicima koji su imali višestruke utjecaje na tretman koji je u tom razdoblju imala ova marginalizirana skupina. Oni uključuju kazneno sankcioniranje, medicinski te moralni/vjerski pogled. S obzirom na fragmentiranost i raspršenost primarnih izvora te gotovo potpunu historiografsku neistraženost ove teme, elemente koji na neki način otežavaju istraživački proces, u izlaganju će biti ukazano na određene izazove u pogledu proučavanja homoseksualnosti u navedenom razdoblju. U drugom dijelu, nakon uvoda u samu temu, polaznici radionice dobit će priliku analizirati pripremljene historiografske materijale, nakon čega slijedi rasprava.

Korisni materijali za pripremu: [Franka Maslov, „Homoseksualnost u 19. stoljeću: prikazi u hrvatskom tisku“, Filozofski fakultet u Osijeku, 2024. \(diplomski rad\)](#)

O predavačici: Franka Maslov (Vinkovci, 1999.) diplomirala je povijest i pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Tijekom studija aktivno je sudjelovala u radu studentskih udruga, napose prilikom obnašanja dužnosti tajnice udruge povjesničara ISHA Osijek. Također, bila je članicom uredništva 12. i 13. broja studentskog časopisa *Essehist*. Osim volontiranja tijekom održavanja znanstvenog skupa „Društva i bolesti: odgovori na zdravstvene krize u modernoj i suvremenoj povijesti“ i sudjelovanja na studentskim konferencijama, moderirala je javnu tribinu „Odvažne i hrabre u svojoj nevidljivosti: povijest žena od 19. st. do početka Drugog svjetskog rata u Osijeku i Hrvatskoj“, održanu u Državnom arhivu u Osijeku u organizaciji Društva za hrvatsku povjesnicu Osijek i ISHA-e. Sudjeluje u aktivnostima Centra za popularnu kulturu Filozofskog fakulteta u Osijeku. U sklopu navedenog Centra istražuje popularnu kulturu i glazbenu scenu u Osijeku tijekom 1960-ih i 1970-ih, primarno se baveći analizom priloga u lokalnom tisku. Bila je na dva Erasmus studentska boravka u Španjolskoj i Portugalu te je sudjelovala u programu Work & Travel u Sjedinjenim Američkim Državama, također namijenjenom studentima. Trenutačno pohađa prvu godinu doktorskog studija Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te radi kao nastavnica povijesti u VII. gimnaziji u Zagrebu. Područje je njezina znanstvenog interesa socijalna historija, a u užem smislu proučavanje marginalnih društvenih skupina u 19. stoljeću.

2. Školstvo i Prvi svjetski rat: mogućnosti i izazovi

Što je povijest školstva? Kako su druge povijesne poddiscipline proširile tematiku povijesti školstva? Zašto je korisno proučavati školstvo u kontekstu velikih događaja kao što je Prvi svjetski rat? Što nam o propagandnoj i mobilizacijskoj ulozi školstva u Austro-Ugarskoj govori razdoblje totalnog ratovanja? Naizgled samorazumljivi odgovori često nisu jednostavni, a za istraživanje te bolje razumijevanje razvoja i uloge modernog i obaveznog državnog školstva koje je nastalo i razvijalo se na području današnje Hrvatske tijekom 19. i početkom 20. stoljeća potrebno je potražiti inspiraciju u raznolikoj sekundarnoj literaturi i primijeniti različite metode. Proučavamo li, međutim, školstvo u kontekstu Prvog svjetskog rata, šira kontekstualizacija postaje još važnija. U svom izlaganju autorica će pokušati ponuditi odgovore na postavljena pitanja, a zatim dati pregled svog dosadašnjeg istraživačkog rada i izazova s kojima se susretala. U drugom dijelu izlaganja sudionici sociohistorijske radionice radit će na sekundarnim izvorima i raspraviti o pitanjima: zašto je percipirani nedostatak prikladne obrazovne politike u Monarhiji smatran jednim od ključnih uzroka njezine propasti i što o tome možemo saznati proučavajući razdoblje Prvog svjetskog rata?

Korisni materijali za pripremu: [Veronika Završki, „Viša djevojačka škola u Osijeku tijekom Prvog svjetskog rata“, *Analiza povijesti odgoja* 46 \(2024\), br. 22: 21–34.](#)

O predavačici: Veronika Završki (Osijek, 1993.) diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Osijeku kao magistrica edukacije engleskog jezika i književnosti i magistrica edukacije povijesti. Tijekom studija bila je aktivna članica studentskih udruga Glotta i ISHA Osijek, a potomje i tajnica. Trenutačno je članica i tajnica Društva za hrvatsku povjesnicu Osijek. Radila je u nekoliko osnovnih škola kao učiteljica engleskog jezika, a od 2018. godine bavi se i turističkim vođenjima. Od 2020. godine zaposlena je u vlastitom obrtu. Trenutačno je doktorandica na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, smjer Moderna i suvremena hrvatska povijest u europskom i svjetskom kontekstu. Izlagala je na međunarodnim znanstvenim konferencijama te radionicama i tribinama u Osijeku i Zagrebu. Autorica je nekoliko stručnih i znanstvenih radova iz područja povijesti Prvog svjetskog rata i povijesti školstva.

3. *Poduprite borbu našu za Vašu i našu pravednu stvar: radničko novinstvo i radnički pokret u Banskoj Hrvatskoj krajem 19. stoljeća*

U prvome dijelu predavanja izlagačica će predstaviti temu i metodologiju svog doktorskog istraživanja s posebnim fokusom na važnost radničkog novinstva za radnički pokret u promatranome razdoblju. Koristeći se konkretnim primjerima nastojat će prikazati kako su novine bile mjesto oblikovanja ideologije radničkog pokreta, ali i ukazati na njezine transformacije s obzirom na promjene u

društveno-političkom kontekstu vremena. U drugome dijelu predavanja polaznici radionice dobit će priliku sudjelovati u raspravi o odabranim aspektima predstavljene teme.

Korisni materijali za pripremu: [Valentina Kezić, „Od Goethea i Scotta do Lassallea i Marxa. Što su čitali radnici u osječkim radničkim društvima u drugoj polovici 19. stoljeća?“, *Historijski zbornik* 76 \(2023\), br. 2: 47–74.](#)

O predavačici: Valentina Kezić (Osijek, 1996.) diplomirala je hrvatski jezik i književnost i povijest na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Tijekom studiranja bila je aktivna članica udruge studenata povijesti ISHA Osijek i članica uredništva časopisa *Essehist*. Dobitnica je nekoliko nagrada za uspješnost tijekom studiranja kao i Rektorove nagrade (2018./2019.) za uređivanje studentskog zbornika „Sto godina od Velikog rata: pogled kroz dnevni tisak“. Trenutačno pohađa Poslijediplomski doktorski studij Moderna i suvremena hrvatske povijest u europskom i svjetskom kontekstu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je 2023. godine obranila temu pod naslovom „Radničko novinstvo u Zagrebu od 1874. do 1903. godine“. Sudjelovala je na više znanstvenih i stručnih konferencija u Hrvatskoj i Europi, na nekoliko projekata, objavila nekoliko izvornih znanstvenih radova, stručnih radova i prikaza baveći se temama socijalne i kulturne povijesti Hrvatske 19. i 20. stoljeća. Trenutačno je zaposlena kao nastavnica hrvatskog jezika u Ugostiteljsko-turističkoj školi u Osijeku i kao vanjska suradnica na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Osijeku.